

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operations Research) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรที่เป็นกิจกรรมแทรกแซง เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) การประชุมผู้นำท้องถิ่น
- 2) การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาท หน้าที่
- 3) การทัศนศึกษาดูงาน
- 4) การมอบหมายภารกิจและส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
- 5) การนิเทศและติดตามผล

3.1.2 ตัวแปรตาม คือ ผลของการจัดกิจกรรมแทรกแซง ประกอบด้วย

- 1) ความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ในการพัฒนาหมู่บ้านของผู้นำท้องถิ่น
- 2) การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน
- 3) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถที่เข้มแข็ง มีผลงานเกิดขึ้น

3.1.3 ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ในปัจจุบัน การเคยเข้าร่วมรับการฝึกอบรม และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

3.2 กิจกรรมแทรกแซง (Intervention)

ภายหลังการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน ได้นำปัญหามากำหนดแนวทางที่เหมาะสม และกำหนดกิจกรรมแทรกแซง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ตลอดจนเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน มีกิจกรรมแทรกแซง ตามกระบวนการ ดังนี้

1. การประชุมผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หมู่บ้านละ 3 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมู่บ้านละ 2 คน คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) จำนวน 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) หมู่บ้านละ 2 คน อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) หมู่บ้านละ 2 คน และผู้นำอื่นที่ชาวบ้านให้การยอมรับเชื่อถือ ศรัทธา หมู่บ้านละ 2 คน

สาระสำคัญการประชุมชี้แจง ได้แก่ เรื่องความสำคัญ และปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นตามบทบาท หน้าที่ และแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านจำนวน 1 วัน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, พัฒนาการตำบล, สาธารณสุขตำบล, ปลัดอำเภอ, ครูที่เป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และเกษตรตำบล ซึ่งปฏิบัติงานรับผิดชอบระดับตำบล หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลเมืองใหม่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง

2. การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น (ตามรายละเอียด ภาคผนวก ก.)

3. การศึกษาดูงาน (ตามรายละเอียด ภาคผนวก ข.)

4. การมอบหมายภารกิจ และส่งเสริมการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) ให้ริเริ่มกิจกรรมพัฒนาที่เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนอย่างน้อยคนละ 1 กิจกรรม
- 2) ให้มีการประสานงานกับหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชน
- 3) ให้มีส่วนร่วมกำหนดปัญหา และวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน

- 4) ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 5) ให้มีส่วนติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
- 6) ให้มีส่วนเป็นสมาชิก หรือกรรมการในกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
- 7) ให้มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 8) ให้มีบทบาทถ่ายทอดความรู้ และประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ แก่

ประชาชน

9) ให้มีส่วนสนับสนุน ช่วยเหลือ การปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐ และ เอกชน ที่เข้าไปทำงานในหมู่บ้าน

10) ให้มีส่วนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของผู้ได้รับความเดือดร้อนภายในหมู่บ้าน

5. การนิเทศและติดตามผล โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ปลัด อบต.) พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล และ ครูที่เป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล โดยการสังเกต สอบถาม และเยี่ยมชมผลงาน

3.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน

3.3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	ตัวชี้วัด
1. งบประมาณ	1. มีงบประมาณดำเนินการ
2. บุคลากร	2. มีวิทยากร ที่มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะ
- วิทยากร	3. ผู้นำท้องถิ่นมีความพร้อม เข้ารับการฝึกอบรม และเข้ารับการฝึกอบรมตามจำนวนที่กำหนดไว้
- ผู้นำท้องถิ่น	4. มีหลักสูตร การฝึกอบรมที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ตามกำหนด
3. หลักสูตรการฝึกอบรม	5. มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ
4. วัสดุอุปกรณ์	
- สื่อการให้ความรู้	
- คู่มือการปฏิบัติงาน	

3.3.2 กระบวนการดำเนินการ (Process)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	ตัวชี้วัด
1. การประชุมผู้นำท้องถิ่น	1. มีการจัดประชุม ตามที่กำหนดไว้และดำเนินการด้วยความเรียบร้อย
2. การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น	1. ได้ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร 2. การฝึกอบรม ดำเนินการด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ 3. หลักสูตรมีความเหมาะสม
3. การทัศนศึกษาดูงาน	1. ได้ศึกษาดูงานตามแผนกำหนดไว้ 2. การศึกษาดูงานมีความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์
4. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	1. ผู้นำท้องถิ่นได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
5. การนิเทศและติดตามผล	1. ได้มีการนิเทศ ติดตามผลตามแผนการที่กำหนดไว้ 2. ผลของการติดตามผล และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3.3.3 ผลลัพธ์ (Output)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	ตัวชี้วัด
1. การประชุมผู้นำท้องถิ่น	1. จำนวนผู้นำท้องถิ่นที่เข้าร่วมประชุม
2. การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น	2. จำนวนผู้นำท้องถิ่นที่ผ่านการฝึกอบรม
3. การศึกษาดูงาน	3. จำนวนผู้นำท้องถิ่นที่ได้ไปศึกษาดูงาน
4. การปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น	4. ผู้นำท้องถิ่นได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน
5. การนิเทศ ติดตามผล	5. จำนวนครั้งในการนิเทศติดตามผล 6. จำนวนผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการนิเทศ ติดตามผล

3.3.4 ประสิทธิภาพ (Effect)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	ตัวชี้วัด
1. ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น	1. ระดับความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
2. ความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น	1. ความสามารถในการริเริ่ม กิจกรรมการพัฒนาที่เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน 2. ความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ระดับการมีส่วนร่วม กำหนดปัญหาและวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4. ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน 5. ระดับการมีส่วนร่วม ติดตามประเมินผล โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน 6. การเข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน 7. การมีส่วนเข้าประชุมประจำเดือน 8. การมีบทบาทถ่ายทอดความรู้ให้ข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน 9. การมีส่วนสนับสนุน ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของทางราชการหรือภาคเอกชน 10. การมีส่วนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่ประชาชน ผู้ได้รับความเดือดร้อน

3.3.5 ผลกระทบ (Impact)

สิ่งที่ต้องการประเมิน	ตัวชี้วัด
ผลการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาหมู่บ้าน	1. มีกิจกรรมการพัฒนามากขึ้น 2. สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น

3.4 การออกแบบการวิจัย

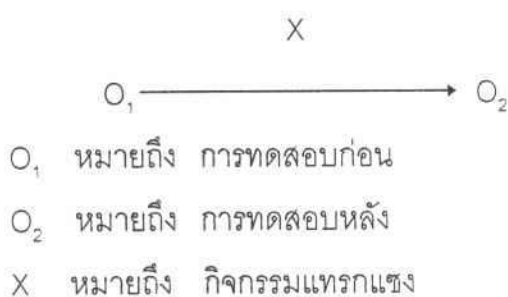
การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพทั่วไป เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 8 หมู่บ้าน โดยใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และสังเกตการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น และประชาชน ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ และทำแนวทางในการเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน

ขั้นที่ 2 การกำหนดแนวทางการเพิ่มความเข้มแข็ง ของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน จัดกิจกรรมแทรกแซงตามที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ประเมินผล และสรุปผลการจัดกิจกรรมแทรกแซง

แบบของการวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operations Research) ในรูปแบบการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 กลุ่ม โดยมีการทดสอบก่อน และหลังกิจกรรมแทรกแซง (Intervention) ตามที่ แสดงในแผนภาพ

3.5 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ให้ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในเขตตำบลเมืองใหม่ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 8 หมู่บ้าน

3.6 การสุ่มตัวอย่าง มีวิธีการดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามตำแหน่งต่าง ๆ ในแต่ละหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)	หมู่บ้านละ 3 คน
2) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	หมู่บ้านละ 2 คน
3) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	หมู่บ้านละ 2 คน
4) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)	หมู่บ้านละ 2 คน
5) คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.)	หมู่บ้านละ 2 คน
6) ผู้นำท้องถิ่นอื่นที่ประชาชนยอมรับเชื่อถือในหมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 2 คน
รวมหมู่บ้านละ	13 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ผู้วิจัยได้เจาะจงเลือกจากประชาชนที่เป็นหัวหน้าคุ้มบ้านต่าง ๆ คุ้มบ้านละ 1 คน จากจำนวน 8 หมู่บ้าน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บ้านหนองม่วง	จำนวน 10 คน
2) บ้านชมพูทอง	จำนวน 10 คน
3) บ้านโนนสง่า	จำนวน 12 คน
4) บ้านโนนสว่าง	จำนวน 10 คน
5) บ้านหนองทุ่งมน	จำนวน 12 คน
6) บ้านทุ่งพัฒนา	จำนวน 10 คน
7) บ้านมอใต้	จำนวน 8 คน
8) บ้านห้วยไผ่	จำนวน 8 คน
	รวม 80 คน

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้นำท้องถิ่น และประชาชนที่เป็นหัวหน้าคุ้มบ้าน โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการใส่กิจกรรมแทรกแซง

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1) สถิติเชิงบรรยาย ในการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนที่เป็นหัวหน้าคุ้มบ้าน รวมทั้งการวิเคราะห์หีบหาพบหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2) ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น

3) ใช้สถิติทดสอบ t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย ความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน ของผู้นำท้องถิ่น ก่อนและหลังการใส่กิจกรรมแทรกแซง

4) ใช้สถิติทดสอบ McNemar test ในการเปรียบเทียบสัดส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ก่อนและหลังการใส่กิจกรรมแทรกแซง

5) ใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed - Ranks test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมหรือลักษณะการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น ก่อนและหลังการใส่กิจกรรมแทรกแซง

กิจกรรมแทรกแซง วิธีการสถิติที่ใช้ในข้อ 2,3,4 กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05